

JOHN RALSTON SAUL

Kanada doğumlu, deneme ve roman yazarı. Ödüllü bir yazar olan Saul'un kitapları 37 ülkede 28 dile çevrilmiştir. İfade özgürlüğünü savunan ve birçok ülkede siyasi ve ekonomik düşünce üzerinde önemli etkileri olan Saul, *TIME* dergisi tarafından "kâhin" olarak adlandırılmıştır. Ekim 2009 ile Ekim 2015 tarihleri arasında Uluslararası Pen Kulübü'nün başkanlığını üstlenmiş olan Saul, aynı zamanda kâr amacı gütmeyen Kanada Vatandaşlığı Enstitüsü'nün de eş kurucusu ve eş başkanıdır.

Ayrıntı: 1046
Edebiyat Dizisi: 230

Karanlık Güzergâhlar
John Ralston Saul

Kitabın Özgün Adı
Dark Diversions

İngilizceden Çeviren
Sevda Deniz Karali

Yayıma Hazırlayan
Alev Karakartal

Son Okuma
Barış Özdemir

© John Ralston Saul, 2012

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Türkçe yayım hakları Akcalı Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Kapak Fotoğrafı
Dimitri Ofis / The Images Bank / Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No: 12156

Birinci Basım: Ocak 2017

Baskı Adedi 2000

ISBN 978-605-314-153-2
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu - İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi

facebook.com/ayrintiyayinevi

instagram.com/ayrintiyayinlari

John Ralston Saul
Karanlık
Güzergâhlar

EDEBİYAT DİZİSİ SON ÇIKAN KİTAPLAR

BİR SON DUYGUSU / *Julian Barnes*

HAYAT DÜZEYLERİ / *Julian Barnes*

MUTSUZLUK ZAMANLARINDA MUTLULUK / *Wilhelm Genazino*

KIRIK KÖŞELİ İLKBAHAR / *Mario Benedetti*

GECELERİ DAİRELER ÇİZEREK YÜRÜRÜZ / *Daniel Alarcon*

BİR BUĞDAY TANESİ / *Ngũgĩ wa Thiong'o*

İSTİSNA / *Christian Jungersen*

ORBİTOR / *Mircea Cărtărescu*

GÜVERCİNLER HAVALANIRKEN / *Melinda Nadj Abonji*

KAYBOLUYORSUN / *Christian Jungersen*

İÇERDEKİLER / *Victor Serge*

TİBET ŞEFTALİ TURTASI / *Tom Robbins*

BAHAR / *Sabine Adatepe*

CHE'NİN BİRLİĞİ / *Carlos Gamerro*

EFENDİNİN GÜZELİ / *Albert Cohen*

FRANSIZ SAVAŞ SANATI / *Alexis Jenni*

ARADAKİ NEHİR / *Ngũgĩ wa Thiong'o*

BEDENİN GÜNCESESİ / *Daniel Pennac*

ZAMANIN GÜRÜLTÜSÜ / *Julian Barnes*

ORBİTOR Göz Kamaştırıcı / *Mircea Cărtărescu*

KIRAÇ GÖKYÜZÜ / *E. E. Sule*

DENİZ DENİZ / *Iris Murdoch*

BAŞLAMA YERİ / *Ursula K. Le Guin*

SİLAHI SEÇMEK / *Judith Kuckart*

John Ralston Saul
Karanlık
Güzergâhlar

Émile Martelè

Para, koruma sağlar insanlara. Korunabilen insanlar da başkalarına yardım eli uzatmalıdır. Yapılması gereken, hususi asansörleri azaltmak değil, bu asansörlere daha fazla kişinin binebilmesini sağlamaktır.

Eleanor Burton

Para, Düşünceler ve Dış Görünüş

Bayan Revere, ağır adımlarla otelin terasına çıktı. Leylak rengi saçları, Barok sanatının gösterişli tablolarında resmedilen bulutlar gibi ardında süzülüyordu. Bu tabloda yalnızca Kutsal Ruh ve melekler eksikti. Taş gibi sabit duran parmakları, sandaletlerinin altın yaldızına sürünmesin diye boyalı *gandurasını** sıkı sıkı tutuyordu. İtalyan güneşi yolunu aydınlatıyor, yüzündeki çizgileri gölgelendirerek taşlardan yansıtıyordu.

“Hayatım, bu ne güzel sürpriz böyle!” Sesi, yabani bir kuğunun sesi gibiydi; cinsel heyecanın titreşimini duyabiliyordunuz. “Ama Tanrı aşkına söyler misin, ne işin var burada?” Bu cümlesi, diğer masalarda oturan konuklara ithafen yapılmış bir yorum gibiydi. Otel, İtalya’nın en kaliteli otellerinden sayılıyordu.

* Kollu veya kolsuz, yünden veya pamuktan yapılan hafif bir tunik. (ç.n.)

Yaşlı kadını sevgiyle öpmek için oturduğum yerden kalktım. Kadın, bir an sonra masaya otururken, kendisine sandalye çeken garsonu görmezden gelmekle meşguldü. Yine de adamın sunduğu hasır sandalyeye otururken yüzünde, Manhattan'ın Yukarı Doğu Yakası yerlisi görünümünün ardında, aslında kendi kökeninin de bu garsonunkinden çok farklı olmadığını düşündürtecek bir memnuniyet ifadesi belirmişti.

“Bu civardan geçiyordum. Bir arkadaşım bana burada kaldığını söyledi.”

“Ah, hep geçiyor olursun sen zaten hayatım. Hep bir yerlere gidersin. Hem hangi arkadaşmış o bakalım? Franklin'lerde kalan o tatlı kız sanırım?” Elbisesinin uçuşan eteklerini topladı. “Ama tabii neden bir yere takılıp kalasın ki, öyle değil mi? Geçip gitmek en iyisi. Hem sen daha gençsin, yapabilirsin. Böyle fit kalabildiğin sürece tabii.” Eliyle bacağıma okşadı, sonra garsona döndü. “*Portami un bicchiere de Prosecco, caro. Freddissimo!*”^{*} Ardından yine bana yöneldi: “Kızın adı ne?”

“Bilmiyor musun?”

Bir an için afalladı.

“Hayatımın aşkı” diye ekledim.

“Hah!” Elini yeniden bacağıma üzerine koydu. “Kaç hayatının aşkı var şu sıralar?”

Omuz silktim.

“Şu kızdan bahsetsene biraz.”

Yeniden omuz silktim. “Her şeyi var işte.”

“Her şeyi var demek? Ne anlama geliyor peki bu?”

“Pürüzsüz bir cilt, yumurta kabuğu renginde bir ten... İnce bilekleri ve küçük ayakları var. Yazarlardan hoşlanıyor. Fransızca konuşuyor, ama Fransızlara hayran değil. Ona dokunduğumda yaprak gibi titriyor.”

* (İt.) “Bana bir bardak Prosecco getir hayatım. Buz gibi olsun!” (ç.n.)

“Hayal kuruyorsun sen. Erkekler hep hayal kurar zaten. İnan bana tatlım, bu, kadınlar için çok yorucu bir şeydir. Erkeklerin beklentilerinden nefret ederiz hepimiz.”

“Geçip gitmeye gelince...” Durdum. Roma üzerinden Somali’ye gidiyordum, böylece bir yandan Eritre Savaşı’nı izleyebilecektim. Ancak öte yandan planlarımı değiştirip Addis Ababa’ya uçmam, oradan da Somali Savaşı’nı takip etmem gerekecekmiş gibi görünüyordu. Eğer çok kararsız kalırsam Nairobi’ye gidip kuzeydeki diğer felaket bölgelerinden birine de geçebilirdim. Bu, basın kartımın geçerliliğinin devam etmesi için yıl içinde yazmam gereken hikâyelerden biriydi. Ödeyeceğim bedelse, savaş bölgelerinde oradan oraya sürüklenirken boşa giden zamanım olacaktı. Nihilist bir zaman sıçramasının içinde takılıp kalmış gibi duran Marksist general/devlet başkanıyla röportaj yapmaya çalışacaktım. Elbette bu normal bir röportaj olmayacaktı: Ben ona sorular soracaktım, o bana alakasız açıklamalar yapacaktı. Diktatörlerle sohbet etmeniz mümkün değildir. Kelimeler bir atmosfer, atmosfer de bir izlenim yaratır. Sonra biraz şanslıysam siyasi komiserlerden uzaklaşabilecek, belirsizliklerle dolu oyunumu oynamaya başlayarak başka insanların gerçekliklerine dair izler arayan bir yazar olacaktım.

Bayan Revere ile konuşurken cümlemin yarıda kalması, Eritre konusunun onun pek de ilgisini çekmeyeceğini düşünmem yüzündendi.

“Buraya eskiden Haziranda gelirdim” diye yeni bir konu açtı. “Ercole o zamanlarda çok daha sakin oluyor. Bütün kıyı öyle oluyor hatta.” Bakışları kayalıklardan denize yöneldi. Sürat tekneleri, mavinin güzelliğini bozuyordu. “Ama çok depresif gelmeye başladı o zamanlar da. Haziran ayında sadece zenginler geliyor buraya. Öyle çirkinler ki, hayatım, bir görsen. Kadınların hepsi bir deri bir kemik. Hepsi diyetle. Hele o koca göbekli adamlar!

Bir de berbat bir sohbetleri var ki!... Ameliyat izlerini de unutmamak lazım tabii." Öne eğilerek kendisinde hiç iz olmadığını gösterip güldü. "İşte görüyorsun ya, ben de gençliğimin yoğun aylarına geri döndüm." Şemsiyenin kenarından sızan güneş ışınlarından korunmak için sandalyesini yana çekti. "Tabii biraz sıcak oluyor şimdi de ama olsun. Sıcığı seviyorum ben." Bayan Revere tabağının üzerinde duran peçeteyi aldı, sanki acı verici bir sahneden gözünü kaçırmak gibi sandalyenin kenarına bakarak peçeteyi dizlerinin üzerine yerleştirdi. Dudakları, yoğun bir çaba harcıyormuşçasına büzülmüştü. "Paraya sahip olmanın güzel bir görünüşe sahip olmak anlamına gelmemesi ne acı..."

"Aynı anlama gelmesine gerek de yok zaten" dedim. "Para, dış görünüşü de satın alabilir."

Aramıza garip bir sessizlik çöktü. Sıcak, duyarlılığımı da eritmişti sanki. Sipariş ettiği Prosecco gelince bardağın yarısını susuz kalmış gibi bir yudumda içti. Bu yudumunda bile hayat dolu, onu diğerlerinden farklı kılan bir şeyler vardı. Bayan Revere kıkırdadı. Seksenlerinde olmasına rağmen oldukça genç duruyordu. Onunla, o Bhutan'da kralın misafiri olarak kalırken tanışmıştık; o zamanlar da yetmişli yaşlarındaki biri için hayli genç gösteriyordu.

"Elbette alabilir, hayatım. Ben aldım mesela... Genetikten falan pek anlamam. Neden olduğunu bilmiyorum, ama kimsenin asla yazmadığı bir kural var: Konu zenginlere gelince, dış görünüşün değiştirilmesi için bir nesil yeterli. Yani sanırım çirkin genler gerçekten dominant oluyor, paraları da olmak kaydıyla tabii." Sandalyesini tekrar kaydırdı. Dikkati dağılmış, canı sıkılmış gibiydi. Belki de kendi çocuklarını, torunlarını ve onların çocuklarını düşünüyordu; her biri de anlaşılabilir farklı bir ırktandı. "İş parada bitiyor, hayatım, genlerde değil. Paran varsa gücün

de var. Anladım bunu. İşe önce dış görünüş satın almakla başlıyorlar. Paraları yetiyorsa en muhteşemlerini alıyorlar hem de. Hele ben! Ah, hayatım, ben öyle güzeldim ki. On yıl içinde hepsi yok oldu. Yaşının kaç olduğu fark etmiyor. Ben buna yıkıcı on yıl diyorum. Bay Revere beni on yedimde terfi ettirdi –sosyal açıdan diyorum tabii canım, yanlış anlama–. Ailece tatlıya düşkünlerdi ve hepsinin kalçası pek inceydi. Yatakta da oldukça duygusuzlardı, gerçi bu konuda sadece Bay Revere için konuşabilirim, diğerlerini bilemiyorum. Benim çekiciliğim yirmi yedimde uçtu gitti. Ah, hayatım... On yıl boyunca, sanki her gün Noel’miş gibi süslandım. Bir süre sonra iş, maskeli baloya döndü. Olay bu işte, hayatım; iyi bir kemik yapısının üstüne kurulmuş güzellik tuzakları. Şimdi de buraya Ağustos’ta gelip, her gün bir kere halk plajına gidiyorum.” Duraksadı, sonra espri yapar gibi ekledi, “gerçek yüzlerin arasına geri dönebilmek için.”

“Haydi ama, yapma. Burada da her yerde olduğu kadar göbek görüyorsun. Genele bakarsan durum çok da kötü değil.”

“Sorun daha kötü olmamız değil, hayatım. Sorun şu ki, bizim paramız, parası olmayanlardan daha güzel görünmemizi sağlayamıyor maalesef. Daha iyi olman gerekiyorsa ve olamıyorsan, o zaman diğerlerinden çok daha kötü durumdasın demektir, bu kadar basit.” Parmağını dudaklarına götürdü. “Bir Amerikan rüyasını asla eleştirme.” “Eleştirmek” kelimesini heyecan verici bir hareketle söyledi. “Para, iyilerin yanındadır hep. O yüzden paraları olsun istiyor herkes işte, Kutsal Üçlü’yü tamamlamak için: Onlar ortada olacak, ahlaki değerler solda, nakit değeri ise sağda. Olay bundan ibaret. Mesleğin gereği senin bunu biliyor olman lazım, hayatım.”

Bayan Revere, meslek sahibi olmayı erkeklerin en önemli rolü olarak varsaydığından, yazarlık hakkında

böyle konuştuğu zaman bana iltifat etmiş olduğunu zannediyordu. Bense, biri onuruma bıçak saplamış gibi hissediyordum. Yapıp yapmadığım şeyler veya bunların hayatımı harcamaya değer olup olmadığı, zaten sürekli olarak kafamda gizlice dolaşan şüphelerdendi. Bayan Revere'in iltifatları sayesinde, şimdi bu şüpheler saklandıkları yerden çıkmış, gözümün içine baka baka aklımın içinde dans ediyordu.

“Ben diyorum ki, Üçlü’yü falan boş ver gitsin!” Yan masanın bize dik dik bakmasına aldırmadı. “Asıl bahsettiğimiz şey bir terazi aslında, hayatım. Görünüş, yüzeyde görünen her şey gibi ahlaki bir özelliktir. Dışındakiyle yaptığın, içinde ne olduğunu gösterir. Baksana!” Gizlemeye gerek duymadan diğer masadaki insanlara baktı. “Tek konuştukları şey ya Maserati ya da güzel oteller. Hep ya bir önceki otellerinden bahsederler ya da kalmak istedikleri bir otelden. Hiçbir zaman kalmakta oldukları otelden konuştuklarını duymadım.” Birden irkildi. “Nicola geldi.”

Merdivenlerin başında durup masalara bakınan genç adamı görebilmek için hafifçe doğruldum. Kalçaları ince değildi. Profili, Rönesans dönemi portrelerinden fırlamış gibiydi. Bayan Revere, ona arkasını döndü.

“O bulur beni. Ben Nicola'nın dış görünüşüyle falan ilgilenmiyorum mesela. Bir on yılımı da onun çalmasına izin veremem. Ah, hayatım, o zamana zaten kemik yapısı dediğimiz şeyden geriye sadece kemikler kalmış olacak. Nicola, Ağustosta halk plajında bulabileceğin tarzda bir adam işte.” Kendinden memnun bir kahkaha atıp ciddiyetle bana döndü. “Bak, ben elli yıl boyunca onlardan biriydim. Rolümü oynadım, konuşmaları dinledim, ama” öne doğru eğildi, sesi iyice kısılmıştı, “hâlâ hiçbir şey anlamış değilim. Sohbetlerinin içi bomboş. Sıfır. Bilirsin öyle tipleri. Senin için gözlemlemek zaten. Onları izlerken